

Faktabladet har tagits fram i samarbete med rådet för notarier i EU (CNUE).

1 Hur upprättas ett förordnande om kvarlåtenskap (testamente, gemensamt testamente, arvsavtal)?

Arvsfrågor regleras i ärvdabalken (40/1965). Enda sättet att förordna om kvarlåtenskapen är att upprätta ett testamente. Ett testamente måste upprättas skriftligen i samtidig närvaro av två vittnen. Arvlåtaren ska underteckna testamentet när det upprättas, eller bekräfta sin tidigare underskrift på testamentet. Vittnena ska bestyrka testamentet med sina namnteckningar efter det att arvlåtaren har undertecknat det eller bekräftat sin underskrift. Ett muntligt testamente kan också vara bindande i vissa undantagsfall.

Det går även att upprätta ett inbördes testamente. Detta görs i de flesta fall av äkta makar som vill överföra en äganderätt mellan sig. Samma formella krav gäller för inbördes testamenten som för andra testamenten. De regler som gäller för inbördes testamenten mellan makar gäller även för inbördes testamenten mellan personer i registrerade partnerskapsförhållanden.

2 Bör förordnandet registreras och i så fall hur?

Myndigheterna i Finland för inte ett register över testamenten.

3 Finns det restriktioner vad gäller rätten att fritt förordna om sin kvarlåtenskap (t.ex. laglott)?

Testationsfriheten begränsas av bröstarvingars och makes rättigheter. Bröstarvingar och adopterade barn samt deras avkomlingar har rätt till en laglott. Laglotten utgör hälften av värdet av den arvslott som enligt laga arvsföljd tillkommer den nämnda arvingen.

Make ätnjuter också skydd gentemot ett testamente som utfärdats av den först avlidna maken. Efterlevande make har rätt att hålla den avlidna maken kvarlåtenskap oskiftad i sin besittning, om inte annat följer av bröstarvinges krav på arvskifte eller av testamente som upprättats av arvlåtaren. Den efterlevande maken får dock alltid oskiftad i sin besittning hålla bostad som makarna använt som sitt gemensamma hem såväl som sedvanligt bohag i hemmet, om det inte i den efterlevande makens förmögenhet ingår en bostad som är lämplig som hem.

4 Vem ärver, och hur mycket, om det inte finns något förordnande om kvarlåtenskap?

Arvtagare är i första hand bröstarvingarna, som alla får lika lotter av kvarlåtenskapen. Om ett barn har avlidit träder eventuella avkomlingar till dess ställe, och var gren av familjen får lika lott.

Om arvlåtaren var gift och inte efterlämnar avkomlingar tillfaller den avlidna makens kvarlåtenskap i första hand den efterlevande maken. Registrerade partner har rätt att ärva på samma villkor som makar.

Om arvlåtaren inte efterlämnar några bröstarvingar och var ogift vid tiden för sin död erhåller hans eller hennes far och mor hälften var av kvarlåtenskapen. Om arvlåtarens far och mor är avlidna fördelas denna arvslott bland hans eller hennes syskon. Om ett syskon har avlidit träder detta syskons avkomlingar i hans eller hennes ställe, och varje gren av familjen erhåller lika delar. Om det inte finns några syskon eller avkomlingar till dessa, men arvlåtarens far eller mor är i livet, erhåller dessa hela kvarlåtenskapen.

Om arvlåtaren inte efterlämnar någon av de ovanstående arvingarna erhåller föräldrarna till arvlåtarens föräldrar hela kvarlåtenskapen. Om den avlidnes farfar, farmor, morfar eller mormor har avlidit tillfaller den del som skulle ha tillfallit denna far- eller morförälder hans eller hennes barn. Kusiner har ingen arvsrätt.

5 Vilken typ av myndighet är behörig när det gäller

5.1 arvsrättsliga frågor?

Frågor som har att göra med hantering av arvsrelaterade ärenden delas mellan olika myndigheter. Bouppteckningsinstrumentet, som är en obligatorisk förteckning över arvlåtarens tillgångar och skulder, skickas till skattebyrån på arvlåtarens hemort inom en månad efter det har upprättats. Magistraten kan även fastställa att dödsbodelägarna finns antecknade i bouppteckningsinstrumentet. Statskontoret är den centrala myndigheten för ärenden som rör egendom som tillfallit staten. Den tingsrätt inom vars domkrets den avlidne bodde är behörig domstol i saker som rör arv.

5.2 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av arv?

Ett arv kan tas emot genom att det tillräds. Arvtagaren kan också anmäla sitt anspråk. Om kvarlåtenskapen redan är skiftad ska anmälan riktas till den eller dem som redan tillträtt arvet. Om kvarlåtenskapen inte är skiftad ska anmälan riktas till den som förvaltar dödsboet. Anmälan om anspråk kan också riktas till domstolen.

Formen för att avsäga sig ett arv är fri, men det måste ske skriftligen. Avsägelsen kan delges en eller flera dödsbodelägare, boutredningsmannen, skiftesmannen, testamentsexekutorn, eller eventuella avkomlingar som träder i avlidna arvtagares ställe. För att arvsavsägelsen ska vinna laga kraft i förhållande till utmätning av en arvinges egendom bör arvingen antingen skriftligen underrätta dödsboet, eller meddela den till berörd magistrat så att den blir vederbörligen registrerad (4 kap. 81 § i utsökningsbalken).

5.3 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av legat?

Det finns ingen lagstadgad form för hur testamentstagarens ska meddela sin avsikt rörande sitt legat. En anmälan till den som sköter boet eller boutredningsmannen anses räcka, eller att man vidtar konkreta åtgärder rörande egendomen i fråga. För att meddela arvingarna räcker det att en testamentstagare meddelar sig vilja göra sin rätt gällande på grundval av testamentet.

En avsägelse måste ske skriftligen. För att arvsavsägelsen ska vinna laga kraft i förhållande till utmätning av en testamentestagares egendom måste testamentestagaren antingen skriftligen underrätta dödsboet, eller meddela berörd magistrat så att avsägelsen registreras (4 kap. 81 § i utsökningsbalken).

5.4 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av laglott?

Arvingarna måste genom stämningssman eller på annat bevisligt sätt delge testamentstagaren att de gör anspråk på sin laglott inom sex månader från att de fått kännedom om testamentet. Om anspråket inte har delgetts testamentstagaren på grund av att denne kan anses hålla sig undan delgivning eller om dennes adress är okänd, kan anspråk på laglott även göras genom tillkännagivande i Finlands allmänna tidning inom den tidsperiod som anges ovan.

6 Ge en kort beskrivning att förfarandet för att göra upp arvsfrågan enligt nationell lag, inklusive avveckling av egendom och fördelningen av tillgångar (detta omfattar information om huruvida arvsförfarandet inleddes av en domstol, annan behörig domstol eller på eget initiativ).

I Finland inleder inte myndigheterna förfaranden rörande arvsärenden på eget initiativ. När ett dödsfall har inträffat upprättas bouppteckningen, inklusive bouppteckningsinstrumentet, först. Bouppteckningsinstrumentet är ett dokument som klargör dödsboets status, det vill säga en förteckning över den avlidnes tillgångar och skulder. Dödsbodelägarna anges i bouppteckningsinstrumentet, tillsammans med den efterlevande makens tillgångar och skulder samt makarnas gemensamma tillgångar och skulder. Bouppteckningen måste upprättas inom tre månader efter dödsfallet, men skattebyrån kan förlänga tidsfristen om särskilda skäl föreligger.

Ansvar att upprätta bouppteckning har antingen den dödsbodelägare som förvaltar den egendom som dödsboet består av, eller boutredningsmannen eller testamentsexekutorn. Denna person måste välja två godemän som upprättar bouppteckningen. En släktutredning måste bifogas bouppteckningsinstrumentet. I Finland är folkbokföringen uppdelad mellan församlingarna och det allmänna folkbokföringsregistret, och registerutdrag ("ämbetsbetyg") kan beställas antingen från magistraten eller från den församling där arvlätaren var skriven. Bouppteckningsinstrumentet måste skickas till Skatteförvaltningen inom en månad efter det att bouppteckningen har upprättats.

När en person som har upprättat ett testamente avlider måste testamentstagaren genom en stämmingsman eller på annat bevisligt sätt delge arvtagarna testamentet, och tillhandahålla dem en bestyrkt kopia av testamentet. En arvinge som vill bestrida testamentet måste gör så inom sex månader efter att ha delgetts testamentet.

Arvsskifte kan inte ske förrän boutredningen har slutförts. Boutredningen innebär att man fastställer den egendom som ingår i dödsboet, betalar den avlidnes och dödsboets skulder och tillgodoser legatariers rättigheter. Under boutredningens gång ägs dödsboet gemensamt av dödsbodelägarna, såvida det inte finns särskilda föreskrifter i testamentet om förvaltningen av dödsboet. I stället för gemensam förvaltning kan dödsbodelägarna be domstolen utse en boutredningsman. När boutredningsmannen tar över dödsboet upphör dödsbodelägarnas gemensamma förvaltning av det och de har då inte längre rätt att fatta några beslut rörande den avlidnes kvarlåtenskap. Boutredningsmannen har som uppgift att vidta alla nödvändiga åtgärder som ingår i boutredningen. När boutredningen är klar meddelar boutredningsmannen dödsbodelägarna detta och redovisar sin förvaltning.

När boutredningen är klar har alla dödsbodelägare rätt att begära arvskifte. Om arvlätaren var gift eller i ett registrerat partnerskap ska avvitrning av egendomen äga rum före arvskiftet. Dödsbodelägarna får fördela kvarlåtenskapen på det sätt de kommer överens om. En arvskifteshandling ska utfärdas om fördelningen av kvarlåtenskapen. Den ska undertecknas av dödsbodelägarna och två ojäviga vittnen ska bekräfta att den är korrekt.

Man kan också be domstolen förordna skiftesman för arvskiftet. Det är vanligt när dödsbodelägarna inte kommer överens om fördelningen av kvarlåtenskapen. Boutredningsmän eller testamentsexekutörer blir skiftesmän utan särskilt förordnande, på villkor att de inte är dödsbodelägare och att dödsbodelägarna begär att de ska fördela kvarlåtenskapen och ingen annan skiftesman har utsetts.

Skiftesmannen ska fastställa tid och ort för arvskifte, och ska bevisligen kalla dödsbodelägarna till förrättningen. Skiftesmannen ska försöka få dem att ingå ett avtal om skiftet. Om avtal fås till stånd, ska skiftet förrättas enligt det. Om avtal inte nås ska skiftesmannen förrätta skiftet så att alla dödsbodelägarna erhåller en lott i varje slag av egendom. Om kvarlåtenskapen inte kan skiftas på något annat sätt kan domstolen, på begäran av skiftesmannen, besluta att viss egendom eller vid behov all boets egendom ska säljas av skiftesmannen. Skiftesmannen upprättar och undertecknar en arvskifteshandling. Alla dödsbodelägare kan klandra skiftesmannens fördelning av kvarlåtenskapen genom att inom sex månader efter arvskiftet väcka talan mot övriga dödsbodelägare.

7 Hur och när blir någon arvtagare eller testamentstagare?

För att vara arvinge i lagens mening måste man vara släkt eller gift med arvlätaren eller adopterad av denne. En testamentstagare kan antingen vara en fysisk eller juridisk person.

Endast en person som levde vid tiden för arvlätarens eller testatorns död kan bli arvinge eller testamentstagare. Ett undantag till detta är barn som avlades före arvlätarens död och som sedermera föds levande.

En arvinge eller testamentstagare som önskar göra sin rätt gällande bör tillträda arvet eller anmäla sitt anspråk hos den eller dem som har tillträtt arvet. Om arvet inte är skiftat ska anspråket anmälas hos den som förvaltar dödsboet. Anspråket kan även anmälas vid domstol. Arvingar eller testamentstagare anses ha tillträtt arvet eller den testamenterade egendomen om de har övertagit förvaltningen av boet, antingen ensam eller tillsammans med någon annan, eller har deltagit i bouppteckningen eller arvskiftet, eller i egenskap av arvinge på annat sätt tagit befattning med boet.

8 Är arvtagarna ansvariga för den avlidnes skulder och om ja, under vilka villkor?

Dödsbodelägarna svarar inte personligen för den avlidnes skulder. En bouppteckningsskyldig delägare ansvarar personligen för den avlidnes skulder bara om han försummar att låta förrätta bouppteckning inom föreskriven tid.

Den avlidnes och dödsboets skulder betalas ur dödsboets tillgångar. Delägarna ansvarar dock personligen för skulder som de tagit för boets räkning.

9 Vilka handlingar och/eller vilken information krävs vanligtvis för registrering av fast egendom?

De handlingar som krävs för att registrera fast egendom varierar beroende på om den har erhållits genom arv eller testamente. Söker man lagfart på grundval av arv måste bouppteckningsinstrumentet, arvskifteshandlingen, en släktutredning, en eventuell avvitringshandling och eventuella handlingar rörande överlåtelse av arvslott bifogas ansökan. Sökanden måste även bevisa att arvskiftet har vunnit laga kraft genom att till ansökan bifoga antingen ett mottagningsbevis som undertecknats av alla dödsbodelägarna eller ett lagakraftbevis utfärdat av den behöriga domstolen på arvlätarens bostadsort.

Söker man lagfart på grundval av testamente måste ansökan åtföljas av bouppteckningsinstrumentet, en släktutredning, originalversionen av testamentet, ett lagakraftbevis för testamentet, och bevis på att alla arvingar har delgetts testamentet. Om magistraten har bestyrkt förteckningen över dödsbodelägare i bouppteckningsinstrumentet behöver ingen släktutredning bifogas ansökan.

9.1 Är det obligatoriskt, eller obligatoriskt på begäran, att utse en boutredningsman? Om det är obligatoriskt eller obligatoriskt på begäran, vilka steg ska i så fall vidtas?

Det är inte obligatoriskt att ansöka om boutredningsman. Om en ansökan inges till domstolen måste denna utse en boutredningsman som ska förvalta dödsboet. Ansökan ska göras personligen av en dödsbodelägare, eller av testamentsexekutorn eller en testamentstagare. Dödsboets egendom kan även överlåtas till boutredningsmannen för förvaltning efter ansökan av dödsboets eller den avlidnes borgenärer, eller av en person som är ansvarig för den avlidnes skulder.

9.2 Vem är behörig att verkställa förordnande om den avlidnes kvarlåtenskap och/eller har rätt att ha hand om boutredningen?

Dödsbodelägarna förvaltar kvarlåtenskapen gemensamt, såvida det inte finns särskilda föreskrifter i testamentet rörande förvaltningen av dödsboet.

Dödsbodelägarna kan även komma överens om att gemensamt förvalta dödsboet och att det tills vidare inte ska skiftas eller att det ska lämnas oskiftat under en viss tid.

Dödsboet kan genom domstolsbeslut överlämnas till boutredningsmannen för förvaltning. Om så skulle ske upphör dödsbodelägarnas gemensamma förvaltning och de kommer inte att kunna fatta några beslut rörande dödsboet efter detta, även om dessa beslut skulle vara enhälliga.

Till förvaltare av dödsboet kan arvlätaren i sitt testamente utse en särskild person som testamentsexekutor. Testamentsexekutorns uppgift är att se till att en boutredning genomförs och att testamentet verkställs. I sådana fall hanterar testamentsexekutorn angelägenheter som annars skulle ha varit dödsbodelägarnas eller boutredningsmannens ansvar. Tillsättandet av en testamentsexekutor förhindrar inte att en boutredningsman utses. Om en testamentsexekutor namnges i testamentet utses han/hon till boutredningsman såvida det inte finns goda skäl att inte göra detta.

9.3 Vilka befogenheter har en boutredningsman?

Gemensam förvaltning av dödsboet är en form av samförståndsforvaltning som endast kan inskränkas i vissa särskilda fall. Om dödsboet står under gemensam förvaltning företräder dödsbodelägarna dödsboet gentemot tredje man, och kan gemensamt väcka talan eller gemensamt bli stämnda i mål som rör boet. Åtgärder, som inte tål uppskov, får dock företas även om samtliga delägares samtycke inte kan inhämtas. Dödsbodelägarna kan även bemyndiga en person att ta hand om boet.

När domstolen utser en boutredningsman anges i förordnande vilket dödsbo som avses. Boutredningsmannens behörighet omfattar endast detta dödsbo. När den avlidnes kvarlåtenskap har överlämnats till boutredningsmannen för förvaltning, företräder boutredningsmannen dödsboet gentemot tredje man och kan väcka åtal eller stämmas i mål som rör boet. Boutredningsmannens uppgift är att vidta alla nödvändiga åtgärder som ingår i boutredningen. Boutredningsmannen måste rådgöra med dödsbodelägarna i ärenden som har en inverkan på en eller flera av dem. Inte heller i sådana fall är dock dödsbodelägarnas samtycke en förutsättning för att boutredningsmannen ska kunna vidta åtgärder.

Omfattningen av testamentsexekutorns befogenheter under boutredningsprocessen beror på testamentet. Om inte annat anges i testamentet har testamentsexekutorn samma befogenheter som boutredningsmannen.

10 Vilka handlingar utfärdas vanligtvis enligt nationell lagstiftning under eller efter ett arvsomål för att bevisa förmånstagarnas ställning och rättigheter? Har de särskilda bevisvärden?

Bouppteckningsinstrumentet och arvskifteshandlingen som upprättas under förfarandet är de dokument som fastställer testamentstagarnas eller arvtagarnas ställning.

I bouppteckningsinstrumentet anges dödsbodelägarna, den avlidnes tillgångar och skulder, testamentstagarna och den efterlevande maken (även då maken inte är dödsbodelägare).

Arvskiftet genomförs på grundval av arvskifteshandlingen. Denna är dock inte någon exekutionstitel som kan användas för utmätning eller för överlåtelse av egendom. Alla verkställighetsåtgärder kräver ett separat lagakraftvunnet domslut.

I Finland erkänns inte en handlingens formella bevisvärde.

Senaste uppdatering: 02/03/2018

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.